

Diagnoser og kønsforskelle i psykiatrien

Vi skal samtidig kunne forholde os til den individuelle mand eller kvinde og til patienten som repræsentant for sit køn

Karin Garde: Køn, psykisk sygdom og behandling. Hans Reitzels Forlag 2003. 196 s. 225 kr.

Af Florence Mclean

Karin Garde er ledende overlæge ved Sankt Hans Hospital i Roskilde. Hun har ansvaret for en afdeling for unge psykotiske patienter. Hendes forsknings- og interesseområder er psykiatrisk epidemiologi, hvor hun har haft fokus på kønsforskelle, kvindeseksualitet og klimakteriets forløb. Karin Garde har gennem mange år været tilknyttet Center for Sygdomsforebyggelse ved Amtssygehuset i Glostrup og er med i en længerevarende undersøgelse af mænd og kvinder, som alle er født i 1936. Dem har hun fulgt igennem foreløbig 20 år.

Karin Garde har skrevet en bog om kønsforskelle og psykiske sygdomme: *Køn, psykisk sygdom og behandling*. Bogen kommer omkring forskellige områder, som omhandler psykiske sygdomme og kønsforskelle: Køn, normalitet og helbredsopfattelse. Køn og forskellige psykiatriske lidelser som skizofreni, depression og angst, spiseforstyrrelser. Der er kapitler om seksualitet og om køn og misbrug samt et kapitel om lægerne og om normalitet.

Forfatterens hensigt med bogen er dobbelt: For det første ønsker hun at udbrede kendskabet til et område, som er ret overset i Danmark, for det andet ønsker hun at højne interessen for at forske noget mere i kønsforskelle og også at inddrage kønsforskelle i undervisning, forebyggelsesarbejde og behandling af psykiske sygdomme

Bogen er vigtig især for fagfolk som psykologer, psykiatere, læger og sygeplejersker. Men andre vil helt sikkert også kunne få noget ud af at læse bogen. Ifølge Karin Garde udviser mange læger en ret stor modstand over for at beskæftige sig mere seriøst med kønnet. Det ønsker hun ændret, ligesom hun mener, at de fagfolk, der er samarbejdspartnere i psykiatrien, f.eks. psykologer, fysioterapeuter, socialrådgivere og plejepersonale, i dag ser for afslappet på kønnet og betydningen af kønnet i forhold til behandlingen af psykiatriske lidelser. Hun ønsker, at man forsker mere i kønsforskelle og tager det alvorligt, at der er store

kønsforskelle, især i forhold til visse lidelser inden for psykiatrien.

Symptombilleder

Før i tiden forklarede man kønsforskelle biologisk, siger Karin Garde. Det sker stadigvæk i dag, men ikke i så stort et omfang som tidligere. Især medieverdenen har dog en tilbøjelighed til at "dyrke" de simple forklaringer på forskellene. Man glemmer, at der stadigvæk er store forskelle imellem kønnene på opdragelsesområdet og på samfundets syn på mænd og kvinder. Men også, at der er forskel på, hvad der vurderes som prestigeværdigt i samfundet. F.eks. ses det, at de traditionelle kvindefag ikke har så høj en prestige som mandefag har. Dette diskuterer hun også igennem bogen.

Hun betoner vigtigheden af det normalitetsbegreb, som bliver brugt i forskning. Det er sådan, at man ofte i forskning bruger en 40-årig, hvid mand som forsøgsperson, og det dækker selvfølgelig langt fra hele befolkningen. Dette er heldigvis ved at blive ændret, men mange af de forskningsresultater, man har i dag, stammer fra gamle undersøgelser, derfor vil det tage mange generationer, før dette ændres.

Det skæve normalitetsbegreb har stor betydning i forhold til diagnosticering og behandling af psykiatriske patienter, når man ser på forskellen mellem mænd og kvinder. Karin Garde skriver, at mændene ofte bliver underdiagnosticeret, fordi mænd generelt ikke oplyser om alle de symptomer, som de har. Mænd mener f.eks. ikke, at det er nødvendigt at fortælle, at de ikke sover om natten, eller at de føler sig udmattede hele tiden. Til gengæld bliver kvinderne overdiagnosticerede (og dermed bliver de efterfølgende også overmedicinerede), da de fortæller om alle de symptomer, som de har. Kvindernes symptombillede ville formodentlig forstås anderledes, hvis man ikke bruger manden som skabelon (det normale igen).

Kønsforskelle er ofte i fokus i andre lande end i Danmark. For Danmark betyder den manglende fokus, at begrebet køn næsten ikke forekommer i psykiatrien. På trods af at der er en generel

enighed om, at kønnet er et væsentligt træk ved os mennesker, og at det har stor betydning for vores liv og færden.

Sobert og forståeligt

Forskelle mellem mænd og kvinder på gruppeniveau skyldes ifølge forfatteren bl.a. måden, kønnene forvalter deres liv på. F.eks. er der stor forskel på, hvordan skizofrene kvinder klarer sig i forhold til skizofrene mænd. På gruppeplan viser det sig, at kvinderne klarer sig meget bedre end mændene. Kvinderne har nemmere ved at klare det faktum, at de er blevet syge. Dette forklares bl.a. med, at kvinder har en anderledes personlighed, som gør, at de har nemmere ved at tackle konflikter, end mændene har. Mænd har ofte lært, at de skal kunne klare det selv. De forskelle, man finder, skal man, ifølge Karin Garde, både forklare pga. det forskellige hormonspejl, som mænd og kvinder har, men også på grund af de forskellige personlighedstyper vi har. Forskellen imellem kønnene skal altså i vid udstrækning findes i den måde, vi vokser op på, som henholdsvis mand og kvinde i et samfund, som stadigvæk i 2003 ser manden som det normale og kvinden som afvigende.

Jeg synes, Karin Garde når godt omkring alle emner inden for det psykiatriske område. Det er spændende og tankevækkende læsning. Hendes bog behandler de områder, hun gennemgår, på en sober og for mig let forståelig måde. Men jeg vil pointere, at jeg er psykologistuderende, og derfor ved jeg selvfølgelig en del om psykologi og psykiatri på forhånd. Jeg er bange for, at læsere, som ikke kender til psykologi og psykiatri, vil have lidt svært ved at forstå visse dele af Karin Gardes bog. Men hun er dog god til at forklare de fleste begreber.

Jeg vil slutte af med et citat fra bogen:

Mænd og kvinder er herligt forskellige, men måske er der noget dragende ved stereotyperne. Forenkler det tilværelsen, er der noget beroligende ved at fastholde de kendte forventninger? Emnet er bestemt ikke let. Vi skal samtidig kunne forholde os til den individuelle mand eller kvinde, og til patienten som repræsentant for sit køn. Som medlem af et køn har hun og han stereotype måder at reagere på ved belastning og sygdom, og på mange måder bliver de to køn også i samfundet behandlet forskelligt. (s. 180-181)

Florence McLean er stud. psyk.